Eduskunta, Maa- ja metsätalousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

Momentin 30.10.50 määrärahalla on elintärkeä vaikutus maaseudun ja koko elintarvikeketjun toimintaan.

Momentin rahoitus tulee talousarvioesityksen mukaan alentumaan 1 150 000 euroa laskien 4 076 000 euroon, vähennystä on 22 %. Momentin tuensaajia on useita, ProAgrian osuus rahoituksesta oli vuonna 2024 86 %. ProAgrian kokonaissummassa on mukana myös Eduskunnan 2023 myöntämä 800 000 euron lisärahoitus ruoantuotantoa edistäville toimenpiteille.

Viime vuosien tuotantopanosten maailmanmarkkinahintojen järkyttävästä kasvusta, Ukrainan sodan aiheuttamasta yleisestä epävarmuudesta sekä sääolojen kiihtyvästä vaihtelusta johtuva maatilatalouden kannattavuuskriisi olisi vielä syvempi ilman neuvonnan työtä. **Olemme kuluvan vuoden aikana vastaanottaneet ennätysmäärän yhteydenottoja tilatason CAP-tavoitteisiin kirjatuista tilatason ilmastotoimista ja kannattavuuden parantamisesta**. Samanaikaisesti tilojen hyvän kannattavuuden ja peltolohkokohtaisen hiilivarannon kasvun sekä tuotannon alhaisen hiilijalanjäljen välillä on havaittu selkeä yhteys. Valtionavun heikentyessä joudutaan tilanteeseen, että vain parhaiten kannattavilla ja suotuisimpien tuotantoalueiden tiloilla on mahdollisuus tehdä alkutuotannon kestävyyttä, vastuullisuutta ja kannattavuutta edistäviä toimenpiteitä.

Asiantuntijoidemme opastamana näitä toimenpiteitä voidaan toteuttaa kaikenkokoisille tiloille ja täten vaikuttaa tilojen kannattavuuden ja tulevaisuudenuskon lisääntymiseen. Läpi Suomen tehtävällä tilojen elävyyden ja tuotannon vastuullisuuden vahvistamisella **varmistamme** samalla maaseutukuntien **verotuottoja** sekä koko Suomen **huoltovarmuutta**. Lisäksi edistämällä lohkokohtaista hiilensidontaa sekä alentamalla tuotannon hiilijalanjälkeä suuressa viljelijäjoukossa **alennamme koko taakanjakosektorimme osuutta valtakunnallisessa CO2-päästölaskennassa**.

Tilatason kannattavuutta ja vastuullisuutta edistävät pitkäjänteiset toimenpiteet ovat siis erittäin kustannustehokkaita koko valtakunnan tasolla ja vaikutuksiltaan pitkäkestoisia. Parhaimmillaan **sijoitetulle rahalle saadaan moninkertainen vipuvaikutus** maatilojen kannattavuuden paranemisen kautta ja **yhteiskunnalle kertyy miljoonien eurojen vuosittainen verohyöty kannattavista tiloista**. Siksi toivomme jaoston ottavan huomioon esityksemme valtionavun palauttamisesta momentille.

ProAgrian toimien vaikuttavuus

ProAgrian tehtävä on parantaa asiakkaidensa kilpailukykyä ja kannattavuutta sekä edistää maaseudun kestävää kehitystä ja hyvinvointia koko Suomen alueella. Palvelemme sekä suomeksi että ruotsiksi. Toiminta on puolueetonta ja riippumatonta. ProAgria-keskukset toimivat yhdistysmuotoisina ja ovat viljelijöiden hallinnoimia. ProAgrialla on yhteisöjäsenet huomioiden yhteensä noin 65 000 jäsentä. Vuosittain palvellaan yli 30 000 eri asiakasta, joista noin 24 000 on maatila-asiakkaita. Fyysisiä asiakastapaamisia on vuosittain yli 85 000 ja sähköisissä välineissä yli 300 000. **Mikään muu toimija Suomessa ei kykene samaan palveluiden kattavuuteen koko Suomen laajuisesti.**

Maatalouden kannattavuuskriisin kiihtyvät vaikutukset näkyvät ProAgrian asiantuntijoiden analyysien mukaan yhä useammilla tiloilla investointien lykkäämisenä, työn jatkajien löytämisen epävarmuutena ja yleisenä maksuvalmiuden heikentymisenä. **Pitkään jatkunut alan kannattavuuskriisi, heikot sääolot ja viimeaikaiset tuotantopanosten hinnannousut ovat romuttaneet alan kannattavuuden**. Yrittämisen ilo saattaa olla koetuksella, kun samaan aikaan taloudellinen kannattavuus on alhaalla ja EUn suunnalta

tulevat ilmastonmuutoksen torjunnan myötä tulleet vaatimukset kasvavat. Olemme vakavassa tilanteessa, jos yrittämisen ilo ja yrittäjien usko tulevaisuuteen hiipuu. **Kerran alas ajettua tilaa on vaikea enää nostaa ylös**, koska osaamista ei voi varastoida ja investoinnit siihen olisivat merkittävät. Tähän tilanteeseen emme saa ruoantuotantoamme laskea. **Ruokaketjulta ja yhteiskunnalta tarvitaan nyt vastuullisia ja pitkäjänteisiä tekoja**.

ProAgrian tavoitteena on pitää suomalainen maaseutu elinvoimaisena sekä ylläpitää Suomen elintarvikeomavaraisuutta lisäämällä ruoan alkutuotannon kannattavuutta kaikkialla Suomessa. ProAgrian ja Luken tietokannat osoittavat, että parhaat alkutuotannon yritykset menestyvät vaikeissakin tilanteissa. **Kansallisesti toimiva, sitoutumattomasti ja voittoa tavoittelemattomasti toimiva neuvontajärjestö** suunnittelee ja auttaa tiloja saavuttamaan edellä mainituissa asioissa tuloksia ottamalla käyttöön parhaita ja koeteltuja käytäntöjä ja siten vaikuttaa elinkeinon kannattavuuteen. CAP27 myötä tilojen ympäristöjalanjäljen pienentämiseen pitää panostaa yhä tehokkaammin, jotta viljelijöiden tuotteet täyttävät jatkuvasti tiukentuvat markkinoiden vastuullisuuskriteerit. Viljelijöillä on harvoin mahdollisuutta tai ymmärrystä itse opiskella vastuullisen viljelyn toimenpiteitä. **Neuvonnalla onkin tärkeä tehtävä maatilatalouden vastuullisuustoimien edistämisessä** ja tätä osaamista olemme aktiivisesti kehittäneet viime vuosina. ProAgrialla on paljon näyttöä toimenpiteidemme vaikuttavuudesta.

ProAgrian esitys

Maatiloja tulee tukea kannattavuuden kehittämisessä ja varmistaa vastuullisesti tuotetun suomalaisen ruoan alkutuotanto, jotta Suomen elintarvikeomavaraisuutta ja kansallista huoltovarmuutta voidaan ylläpitää. Lisäksi tilatason ilmastovaikutusten vähentämiseen, sään ääri-ilmiöihin varautumisen ja kiertotalouden lisäämiseen tähtäävien toimenpiteiden edistäminen neuvonnan keinoin vaatii pitkäjänteistä ja faktaperustaista kehittämistyötä sekä neuvojien jatkuvaa kouluttamista.

Toivommekin, että **momentille palautettaisiin kolmivuotisena lisärahoituksena 1 000 000 euroa per vuosi kohdennettuna tilatason vastuullisten, hiilensidontaa ja huoltovarmuuden ylläpitämistä edistävien toimenpiteiden tukemiseen**. Tällä pitkäjänteisellä rahoituksella ProAgria edistää maahan sitoutuvan hiilen määrän kasvattamisessa lohkokohtaisesti sekä opastaa maataloustuotannon hiilijalanjäljen laskemista kehityskelpoisilla ja -haluisilla tiloilla. Samalla peltomaan kestokyky sään ääri-ilmiöiden parantuu. Valtion rahoituksella voidaan kolmessa vuodessa aikaansaada vähennyksiä suurella määrällä keskisuuria tiloja. **Tämä toimenpide tukee maatalouden kannattavuuden parantamista, verotulojen kasvua ja Suomen omavaraisuuden sekä huoltovarmuuden säilymistä.** Lisäksi parannetaan suomalaisen elintarviketuotannon läpinäkyvyyttä, mikä luo **kilpailuetuja ja avaa uusia vientimahdollisuuksia**. Kolmivuotiskauden aikana tulemme tietokantojemme pohjalta raportoimaan valtiolle **taakanjakosektorin osuuden alenemisesta Suomen päästölaskennassa** lohkokohtaisen hiilensidonnan lisääntyessä. Lisärahoituksella on siis **suuri alueellinen ja valtakunnallinen vipuvaikutus**.

ProAgria Keskusten Liitto ry

Harri Mäkivuokko

Harri Mäkivuokko
toimitusjohtaja

Svenska Lantbrukssällskapens förbund rf

Alf-Håkan Romar

Alf-Håkan Romar
Verkställande direktör